ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ
ਸਟੇਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਸਰਵ ਸਿੱਖਿਆ ਅਭਿਆਨ ਅਥਾਰਟੀ,ਪੰਜਾਬ,
ਐਸ. ਸੀ. ਓ ਨੰ. 104-106, ਸੈਕਟਰ 34 ਏ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ

ਸੇਵਾ ਵਿਖੇ

ਰਾਜ ਦੇ ਸਮੂਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿੱਖਿਆ ਅਫਸਰ (ਐ.ਸਿ.)

ਮੀਮੋ ਨੰ ਸਸਅ/ਈਜੀਐਸ/22371-22390
ਮਿਤੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ 27 ਜਨਵਰੀ, 2010

ਵਿਸ਼ਾ 23.12.2009 ਤੋਂ 31.12.2009 ਤੱਕ ਹੋਏ ਘਰੋਂ ਘਰੀਂ ਸਰਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਲੱਭੇ ਗਏ ਸਕੂਲੋਂ ਵਿਰਵੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ।

1.0 ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਆਪ ਜੀ ਨਾਲ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ।

2.0 ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਰਵ ਸਿੱਖਿਆ ਅਭਿਆਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸਾਲ 2010-11 ਦੇ ਪਲਾਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਪ੍ਰਥਮ ਐਨ.ਜੀ.ਓ. ਦੇ ਵਲੰਟੀਅਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲੋਂ ਵਿਰਵੇ ਬੱਚਿਆ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ । ਇਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ । ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੱਭੇ ਗਏ ਸਕੂਲੋਂ ਵਿਰਵੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਇਸ ਪੱਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਅਨੁਲੱਗ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

3.0 ਇਸ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਬੜੀ ਡੂੰਘਾਈ ਵਿੱਚ ਘੋਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਰਵੇਖਣ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 6-8 ਸਾਲ ਦੀ ਊਮਰ ਦੇ 25,053 ਬੱਚੇ, 8-11 ਸਾਲ ਦੀ ਊਮਰ ਦੇ 18,076 ਬੱਚੇ ਅਤੇ 11-14 ਊਮਰ ਦੇ 22,293 ਬੱਚੇ ਹਨ । ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਸਕੂਲੋਂ ਵਿਰਵੇ ਬੱਚਿਆ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਬੱਚੇ ਮਾਈਗਰੇਟਰੀ ਹਨ । ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਵੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਲੰਬੇ ਅਰਸ਼ੇ ਬਾਅਦ ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਬੱਚੇ ਉਦੋਂ ਤੀਕ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਸ਼ਿਫਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿੱਖਿਆ ਅਫਸਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬੱਚੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹਨ ।

4.0 ਸਾਲ 2010-11 ਦਾ ਪਲਾਨ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਵੇਖਣ ਕੀਤੇ ਸਕੂਲੋਂ ਵਿਰਵੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਭਾਵੇਂ

ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆ ਕਲਾਸਾਂ 01 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2010 ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆ ਜਾਣ । ਇਹ ਸੱਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 6-8 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਹੀ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਂ ਪਿਓ ਨਾਲ ਸਕੂਲ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੁਣ ਹੀ ਰਾਬਤਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਇਹ ਵੀ ਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਦਾਖਲੇ ਬਾਰੇ ਕਾਰਵਾਈ ਜਨਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਅਪ੍ਰੈਲ ਜਾਂ ਗਰਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਹੋਰ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 6-8 ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਦਾਖਲ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ । ਜਿੱਥੇ ਤੀਕ 8-11 ਅਤੇ 11-14 ਸਾਲ ਦੇ ਸਕੂਲੋਂ ਵਿਰਵੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣੇ ਏ.ਆਈ.ਈ. ਸੈਂਟਰ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬ੍ਰਿਜ ਕੋਰਸ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਏ.ਆਈ.ਈ. ਸੈਂਟਰ ਸਿਰਫ ਲੋੜਬੰਦ ਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਚਲਾਏ ਜਾਣਗੇ ਜਿਸ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਕੂਲ ਇਨਚਾਰਜ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ । ਬ੍ਰਿਜ ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਸਕੂਲ ਦੀ ਸਬੰਧਤ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ । ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਹਦਾਇਤਾਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਾਲ 2010-11 ਦੇ ਪਲਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆ ਜਾਣਗੀਆ ।

5.0 ਇੱਥੇ ਇਹ ਵੀ ਸੱਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰੈਸ਼ਨੈਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਪਾਲਿਸੀ ਤਹਿਤ ਸਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ 10.4.2010 ਤੀਕ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਫਿਰ ਮਸੌਦਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਇਸੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇਗੀ । ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਫ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਰਕਾਰੀ ਨਾਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾ ਹੋਈ ਤਾਂ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਬਦਲੀ ਵੀ ਲੋੜ-ਬੰਦ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੀ ।

-ਸਹੀ-

ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ, ਪੰਜਾਬ

ਨੱਥੀ / ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ

Sub: - **District wise details of Out of School Children of the age group of 6-14 years found during House Hold Survey 2010-11.**

Sr. No.	District	6-8 yrs			8-11 yrs			11-14yrs			6-14 yrs		
		Boys	**Girls**	**Total**	**Boys**	**Girls**	**Total**	**Boys**	**Girls**	**Total**	**Boys**	**Girls**	**Total**
1	Amritsar	1354	1216	2570	808	787	1595	1277	1202	2479	3439	3205	**6644**
2	Barnala	255	220	475	151	129	280	203	164	367	609	513	**1122**
3	Bathinda	744	652	1396	703	494	1197	890	755	1645	2337	1901	**4238**
4	Faridkot	462	416	878	381	312	693	390	378	768	1233	1106	**2339**
5	Fatehgarh Sahib	346	352	698	199	154	353	192	200	392	737	706	**1443**
6	Ferozepur	1089	990	2079	999	890	1889	1097	1101	2198	3185	2981	**6166**
7	Gurdaspur	892	948	1840	762	654	1416	1453	1551	3004	3107	3153	**6260**
8	Hoshiarpur	784	761	1545	657	613	1270	481	428	909	1922	1802	**3724**
9	Jalandhar	802	688	1490	501	478	979	580	408	988	1883	1574	**3457**
10	Kapurthala	302	238	540	180	139	319	165	171	336	647	548	**1195**
11	Ludhiana	2339	2155	4494	1187	1202	2389	682	626	1308	4208	3983	**8191**
12	Mansa	478	459	937	335	248	583	369	306	675	1182	1013	**2195**
13	Moga	287	252	539	340	237	577	658	438	1096	1285	927	**2212**
14	Mohali	495	502	997	311	304	615	233	226	459	1039	1032	**2071**
15	Muktsar	588	568	1156	608	508	1116	621	554	1175	1817	1630	**3447**
16	Nawanshahar	124	136	260	96	73	169	101	91	192	321	300	**621**
17	Patiala	583	527	1110	446	385	831	618	545	1163	1647	1457	**3104**
18	Rupnagar	154	175	329	139	161	300	175	172	347	468	508	**976**
19	Sangrur	579	486	1065	562	418	980	918	819	1737	2059	1723	**3782**
20	Tarn Taran	352	303	655	290	235	525	504	551	1055	1146	1089	**2235**
Total of Punjab		13009	12044	25053	9655	8421	18076	11607	10686	22293	34271	31151	**65422**